

*Katedra Ekonomiki i Organizacji Agrobiznesu Wydziału Rolniczego Akademii Rolniczej w Lublinie,
ul. Akademicka 13, 20-950 Lublin, Poland, tel. 081-461-00-61, janzuba@o2.pl

**Doktorantka Wydziału Ekonomicznego, mariazuba@wp.pl

*JAN ZUBA, **MARIA ZUBA

Analiza stopni integracji wybranych stowarzyszeń agroturystycznych w krajowej federacji agroturystycznej

An analysis of chosen agro-tourist associations integration degrees in polish
agro-tourist federation

Streszczenie. Celem pracy była analiza stopni realizacji zadań i osiągniętych korzyści przez stowarzyszenia agroturystyczne z tytułu ich członkostwa w krajowej federacji agroturystycznej. Ponadto badano możliwości i warunki przystąpienia do tej federacji stowarzyszeń agroturystycznych jeszcze w niej niezrzeszonych. Badaniami objęto 41 stowarzyszeń agroturystycznych w Polsce w latach 2001–2003. W tym 16 stowarzyszeń było członkami krajowej federacji agroturystycznej, a 25 nie było jej członkami. Badania przeprowadzono za pomocą kwestionariusza ankiety. Wyniki badań pozwoliły stworzyć szereg wskaźników opisujących podjęty problem w zakresie ilości, struktury, relacji, czasu, poziomu, powinności i posiadania.

Z badań tych wynika, że stowarzyszenia zrzeszone w federacji miały średnio więcej swoich członków, a szczególnie więcej gospodarstw agroturystycznych (o 119,4%) w porównaniu odpowiednio ze stowarzyszeniami niezrzeszonymi w federacji. Ponadto okres działalności tych pierwszych stowarzyszeń wynosił średnio 7,1 lat, a drugich 3,9 lat. Stowarzyszenia zrzeszone w federacji swoje podstawowe prawa i obowiązki wypełniały średnio na poziomie 50%. Zakres podstawowych zadań statutowych realizowanych przez federację na poziomie dobrym i bardzo dobrym oceniło 68,3% badanych stowarzyszeń (członków). Średnio najwyższą ocenę od stowarzyszeń federacja uzyskała za działalność w zakresie tworzenia ogólnopolskiego systemu kategoryzacji i standaryzacji wiejskiej bazy noclegowej.

Potrzebę przystąpienia do federacji agroturystycznej wyraziło 56% badanych stowarzyszeń niezrzeszonych (niebędących jej członkami).

Słowa kluczowe: stowarzyszenia agroturystyczne, krajowa federacja agroturystyczna, integracja, zadania, korzyści, oceny

WSTĘP

Dynamiczny i efektywny rozwój agroturystyki w kraju wymaga dobrze zorganizowanych i sprawnie działających jej wszystkich ogniw. Tezę tą potwierdzają też inni autorzy. [Adamowicz i Dresler 2006; Balińska 2006; Hełdak 2002; Łapińska i in. 2003; Tyrzan 2003; Wiatrak 1996, 2003].

W rozwoju agroturystyki konieczne są działania systemowe kreujące i integrujące możliwości na wszystkich jej poziomach. Stowarzyszenia agroturystyczne mogą być ważnym ogniwem przeszłego systemu organizacji agroturystyki [Tyran 2003]. Działalność coraz większej liczby regionalnych stowarzyszeń agroturystycznych w Polsce jest czynnikiem dynamizującym i umacniającym agroturystykę [Wiatrak 2003]. Z uwarunkowań działalności turystycznej na obszarach wiejskich wynika, że istnieje potrzeba wspólnych działań rolników w tym zakresie. Powodują to następujące przyczyny: niski poziom dochodów mieszkańców wsi; brak kapitału wśród ludności wiejskiej i inwestycji z zewnątrz lokowanych na wsi; niedostateczne zorganizowanie w zakresie infrastruktury lokalnej; konieczność rozwinięcia bazy informacyjnej i istniejącej działalności turystycznej w danym rejonie.

Czynniki te i inne utrudniają rozwój agroturystyki w rejonach wiejskich, a zwłaszcza brak kapitałów oraz profesjonalistów od zarządzania w agroturystyce. Tymczasem turyści oczekują na szeroki zakres propozycji interesujących ich zajęć i atrakcji. Wymusza to potrzebę zrzeszania się chętnych usługodawców i organizowania wspólnych działań. [Adamowicz i Dresler 2006; Balińska 2006; Hełdak 2002; Łapińska i in. 2003; Strzembicki 2003; Tyran 2003; Wiatrak 1996, 2003]. Tak więc do sprostania wymogów współczesnego konkurencyjnego rynku turystycznego tworzone są przez wiejskich usługodawców regionalne stowarzyszenia (najczęściej agroturystyczne). Te samorządowe, specyficzne organizacje turystyczne mogą z jednej strony bardziej skutecznie rozwiązywać problemy swoich członków poprzez ukierunkowanie ich aktywności, umiejętności oraz zasobów na realizację wspólnie wyznaczonych celów, z drugiej zaś strony mogą efektywnie współpracować z administracją rządową [Strzembicki 2003].

Obecnie w Polsce działa ponad 120 stowarzyszeń agroturystycznych, z czego ponad 50 zrzeszonych jest w Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”. Powstała ona w 1996 r. w ramach projektu „Rozwój turystyki na terenach wiejskich i zalesionych” (Program Phare Tourin II). Jest to największa ogólnopolska organizacja agroturystyczna [Balińska 2006]. Działalność tej organizacji polega przede wszystkim na opracowaniu szkoleń, promocji przez wydawnictwa oraz udział w targach turystycznych w kraju i na świecie, podnoszenie jakości przez system kategoryzacji (PFTW „GG” jest właścicielem systemu kategoryzacji wiejskiej bazy noclegowej), PFTW „GG” współpracuje z organami administracji rządowej i samorządowej oraz organizacjami specjalistycznymi, a członkowie Zarządu wchodzi w skład m.in. Rady Turystyki przy Polskiej Organizacji Turystycznej, PFTW „GG” jest członkiem EUROGITÉS (Europejska Fundacja Agroturystyki i Turystyki Wiejskiej) [Balińska 2006].

Krajowa federacja agroturystyczna jest konstruktywnym i organicznym elementem systemu agroturystyki. Szeroki zakres treści jej zadań organizacyjnych, logistycznych, inicjatywnych i innych, które ma do spełnienia, podporządkowane są m.in. celowi koordynacji działalności stowarzyszeń agroturystycznych. Wyłania się więc potrzeba oceny poziomu wykonywania zadań oraz integracji stowarzyszeń agroturystycznych przez tę federację. W tym zakresie występuje natomiast wyraźny brak badań.

Celem pracy jest przedstawienie wyników badań z zakresu poziomu integracji stowarzyszeń agroturystycznych w Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”, zwanej dalej krajową federacją agroturystyczną. Dodatkowym celem tych badań było określenie możliwości integracji w niej stowarzyszeń agroturystycznych niezrzeszonych w federacji.

Uzyskane wyniki badań mogą być wykorzystane zarówno w nauce, jak i praktyce. Mogą one stanowić podstawę do dalszych badań oraz być wykorzystane przez władze krajowej federacji agroturystycznej, stowarzyszeń agroturystycznych i samorządowe różnych szczebli do rozwoju agroturystyki.

METODY

Materiał źródłowy stanowią odpowiedzi 41 stowarzyszeń agroturystycznych udzielone w kwestionariuszach ankiet. Ankiety te wysłano do wszystkich stowarzyszeń agroturystycznych w Polsce, których adresy można było wówczas dokładnie ustalić. W sumie wysłano ankiety do 81 stowarzyszeń. Treści merytoryczne pytań do opisanie odpowiednich elementów organizacji i działalności badanych stowarzyszeń agroturystycznych określono na podstawie dostępnych ich statutów. Pytania niemal w całości miały formę zamkniętą. Przy ich konstruowaniu korzystano z konsultacji socjologa. W pracy stosowano metody analizy i syntezy. W tym korzystano z metod statystycznych i tabelaryczno-opisowych.

WYNIKI

Grupy badanych stowarzyszeń agroturystycznych były znacznie zróżnicowane ilościowo. Stowarzyszeń niezrzeszonych w krajowej federacji agroturystycznej było więcej o 56,3% w porównaniu do zrzeszonych. Stowarzyszenia zrzeszone w federacji miały jednak zdecydowanie więcej członków, w tym szczególnie więcej gospodarstw agroturystycznych (średnio o 119,4%) w porównaniu z niezrzeszonymi. Średnia liczba członków ogółem w stowarzyszeniu zrzeszonym wynosiła 70,8, a w niezrzeszonym tylko 27,4. Gospodarstw agroturystycznych było w nich odpowiednio 62,1 i 18,1.

Również zróżnicowany był okres działalności badanych stowarzyszeń. Stowarzyszenia zrzeszone w federacji rozpoczęły średnio wcześniej swoją działalność w porównaniu z niezrzeszonymi. Średni okres działalności tych pierwszych wynosił 7,1 lat, a drugich 3,9 lat.

Liczba gospodarstw agroturystycznych, które wystąpiły lub zostały wykluczone ze stowarzyszeń zrzeszonych w federacji wynosiła 165, a ze stowarzyszeń niezrzeszonych była mniejsza i wynosiła 78 gospodarstw. Jednak te rozpatrywane wielkości odniesione odpowiednio do liczby gospodarstw agroturystycznych dają bardzo zbliżone poziomy relacji w obu badanych grupach stowarzyszeń.

Stowarzyszenia niezrzeszone w federacji świadczyły więcej różnego rodzaju usług (m.in. kulturalnych, sportowych, edukacyjnych, rekreacyjnych, turystycznych) w porównaniu do grupy stowarzyszeń zrzeszonych. Jednak i tutaj biorąc pod uwagę liczbę świadczonych usług przez jedno stowarzyszenie, przewaga podmiotów niezrzeszonych w federacji nie przekroczyła 3,0%.

Stopień możliwości i efektywności działania krajowej federacji agroturystycznej uzależniony jest w szczególności od poziomu wypełniania podstawowych obowiązków i praw jej członków, stowarzyszeń agroturystycznych. Wyniki samooceny wypełniania tych zadań przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 1. Ilościowa charakterystyka badanych stowarzyszeń agroturystycznych zrzeszonych i niezrzeszonych w ogólnopolskiej federacji agroturystycznej
 Table 1. The quantitative characteristics of surveyed agro-tourist associations (belonging to associations and not belonging to any association) in polish agro-tourist federation

Wyszczególnienie Specification	Zrzeszone w federacji Belonging to federation			Nie zrzeszone w federacji Not belonging to federation		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Liczba badanych stowarzyszeń Number of surveyed associations	16	16	16	25	25	25
Liczba członków w stowarzyszeniach Number of members in associations	1047	1144	1209	620	711	726
w tym – including gospodarstwa agroturystyczne agro-tourist households	906	1012	1059	387	459	511
Liczba gospodarstw agroturystycznych, które wystąpiły lub zostały wykluczone ze stowarzyszeń Number of agro-tourist households which left or were excluded from associations	22	78	65	22	25	31
Suma świadczonych usług przez stowarzyszenia The sum of services rendered by associations	331	494	609	523	783	1001

Regularnie w pracach federacji bierze udział 56,3% zrzeszonych w niej stowarzyszeń, a czasami 25,0%. Brak zaangażowania w pracach federacji wyraziło 18,8% stowarzyszeń. 75% zrzeszonych opłaca (zdecydowanie i raczej tak) składki członkowskie ustalone przez władze federacji. Natomiast co czwarte stowarzyszenie tych składek raczej nie płaci. Większość z 16 stowarzyszeń (81%) wywiązuje się z pozostałych świadczeń, jednak tylko 38% zdecydowanie to potwierdziło. 81% badanych podmiotów uczestniczy w walnych zebraniach. 63% stowarzyszeń bierze w nich udział regularnie. Brak aktywności w tym zakresie stwierdziło 19% analizowanych stowarzyszeń. Trzy czwarte spośród badanych stowarzyszeń zgłasza postulaty, wnioski wobec federacji, a jedna czwarta nie wykazuje raczej zainteresowania w tym względzie.

Należy tutaj zaznaczyć, że stowarzyszenia, przystępując do federacji, kierowały się głównie motywami współdziałania (88% badanych stowarzyszeń określiło ten rodzaj motywu przystąpienia) i rozwoju (63%). Na kolejnych miejscach znalazły się przyczyny ekonomiczne i bezpieczeństwa. Prawie 19% badanych podmiotów wymieniło inne motywy od wyżej wymienionych. Średni okres członkostwa badanych stowarzyszeń w federacji wynosił prawie sześć lat.

Prawie dwie trzecie (63%) stowarzyszeń należących do federacji (tab. 3) wystawiło jej pozytywną ocenę za tworzenie ogólnopolskiego systemu kategoryzacji i standaryzacji wiejskiej bazy noclegowej; 13% podmiotów miało negatywną w tym względzie opinię. Pozytywnie oceniło współpracę federacji z władzą ustawodawczą, administracją rządową, samorządową oraz innymi organizacjami, instytucjami i osobami prywatnymi w całokształcie spraw związanych z funkcjonowaniem turystyki na obszarach wiejskich

i wypracowaniem form jej koordynacji 38% stowarzyszeń. Trzykrotnie mniej (13%) wystawiło w tym względzie negatywne oceny. Połowa stowarzyszeń dobrze oceniła federację w jej działaniach na rzecz wymiany i upowszechnienia doświadczeń z zakresu organizacji i rozwoju turystyki wiejskiej. Co piąte stowarzyszenie (19%) źle oceniło jej działalność w badanym zakresie. Tyle samo stowarzyszeń (po 31%) oceniło zarówno pozytywnie, jak i negatywnie prowadzenie działalności wydawniczej i reklamowej na rzecz federacji i jej członków przez federację. Za dobrze przeprowadzoną przez federację kategoryzację i nadanie kategorii obiektom wiejskiej bazy noclegowej opowiedziało się 56% badanych podmiotów. Odmienne zdanie miało 19% stowarzyszeń. Tworzenie przez federację bazy danych o gospodarstwach agroturystycznych dobrze oceniło 44% stowarzyszeń, a negatywnie 25% podmiotów. Federacja źle prowadzi analizy rynku turystyki wiejskiej według połowy badanych, a dobrze według 19% analizowanych podmiotów. Jedna czwarta stowarzyszeń dobrze ocenia współpracę federacji ze środkami masowego przekazu. Nieco więcej jest innego zdania (31%). Powoływanie przez federację instytucji lub innych form organizacyjnych dla prowadzenia działalności statutowej dobrze ocenia 25% podmiotów. Aż połowa stowarzyszeń jest pod tym względem niezadowolona. Co drugie stowarzyszenie uważa, że federacja dobrze organizuje szkolenia, wykłady, odczyty, seminaria, wystawy, spotkania dyskusyjne. Inaczej sądzi 6% z nich. Współdziałanie członków federacji na rzecz rozwoju turystyki wiejskiej dobrze ocenia 31% podmiotów niezrzeszonych, źle – 13%. Popieranie i rozwijanie przez federację wszelkich inicjatyw, mających na celu dobro mieszkańców wsi i ich gości – turystów dobrze ocenia 44% badanych stowarzyszeń. Odmiennego zdania jest 13%.

Tabela 2. Samoocena stowarzyszeń, członków federacji w zakresie wypełniania ich podstawowych obowiązków i praw wynikających z członkostwa w federacji

Table 2. The self-esteem of associations and federation members as for current duties, orders and rights performing resulting from memberships

Obowiązki i prawa Duties and rights	Liczba stowarzyszeń wg skali ocen Number of associations according to marks scale			
	tak yes	raczej tak rather yes	raczej nie rather no	nie no
Branie udziału w pracach federacji Taking part in federation works	9	4	3	0
Regularne opłacanie składek członkowskich ustalonych przez władze federacji Regular paying member fees stated by General Meetings	7	5	4	0
Wywiązywanie się z innych świadczeń zadeklarowanych albo obowiązujących Discharging from other obligatory services	6	7	3	0
Uczestniczenie w Walnych Zebraniach Participating in General Meetings	10	3	3	0
Zgłaszanie postulatów i wniosków wobec federacji Placing questions and conclusions towards federation	8	4	4	0

Tabela 3. Rozkład ocen stowarzyszeń, członków federacji wypełniania przez nią zadań statutowych
 Table 3. Federation members associations' marks arrangements as for statute tasks performing

Obowiązki i prawa Duties and rights	Liczba stowarzyszeń wystawiających oceny federacji Number of associations esteeming federation					
	5	4,5	4	3,5	3	2
Tworzenie ogólnopolskiego systemu kategoryzacji i standaryzacji wiejskiej bazy noclegowej Creating of polish standarization and categorization system for lodging base at rural areas	7	3	3	1	1	1
Współpraca z władzą ustawodawczą, administracją rządową, samorządową oraz innymi organizacjami, instytucjami i osobami prywatnymi w kraju i za granicą w całości spraw związanych z funkcjonowaniem turystyki na obszarach wiejskich i wypracowaniem form jej koordynacji Cooperation with legislature, administration, self-governments and organizations, institutions and private persons both in the country and abroad within tourism functioning at rural areas as well as working out coordination forms	3	3	6	2	1	1
Wymiana i upowszechnianie doświadczeń z zakresu organizacji i rozwoju turystyki wiejskiej Exchange and spreading experiences within organization and development of rural tourism	4	4	5	0	2	1
Prowadzenie działalności wydawniczej i reklamowej na rzecz federacji i jej członków Publishing and advertising on behalf of federation and its members	3	2	4	2	4	1
Przeprowadzanie kategoryzacji i nadawanie kategorii obiektom wiejskiej bazy noclegowej Categorization realizing and giving categories to the objects of rural lodging base	4	5	4	0	3	0
Tworzenie bazy danych o gospodarstwach agroturystycznych Creating of data base about agro-touristic households	5	2	4	1	3	1
Prowadzenie analizy rynku turystyki wiejskiej Making of rural tourism market analysis	1	2	4	1	4	4
Współpraca ze środkami masowego przekazu Cooperation with mass-media	2	2	4	3	5	0
Powoływanie instytucji lub innych form organizacyjnych dla prowadzenia działalności statutowej Creating insitutions and other organizational forms for statute activity running	2	2	2	2	4	4
Organizowanie szkoleń, wykładów, odczytów, seminariów, wystaw, spotkań dyskusyjnych Organizing of trainings, lectures, seminars, exhibitions and debates	3	5	7	0	1	0
Współdziałanie członków na rzecz rozwoju turystyki wiejskiej Member cooperations on behalf of rural tourism development	2	3	5	4	1	1
Popieranie i rozwijanie wszelkich inicjatyw, mających na celu dobro mieszkańców wsi i ich gości – turystów Supporting and developing of initiatives for country inhabitants and their guests-tourists good	3	4	6	1	1	1
Podejmowanie innych działań służących realizacji celów statutowych, nienaruszających obowiązującego porządku prawnego Other kinds of activity serving statute tasks but not breaching of legislation	1	0	0	0	2	1

Większość (81%) badanych stowarzyszeń za główne korzyści uzyskane przez gospodarstwa agroturystyczne po wstąpieniu stowarzyszenia do federacji uznało efekty marketingowe. Na drugim miejscu znalazły się motywy ekonomiczne i motywy prawne. Wskazało na nie w każdym przypadku 44% badanych podmiotów. Niewiele mniejszą uwagę cieszyły się motywy społeczne (poparcie 38% stowarzyszeń). Jedynie 13% podmiotów wskazało na motywy strategiczne, a 25% na inne od wymienionych w ankiecie.

Prawie dwie trzecie (62,5%) analizowanych stowarzyszeń nie zwiększyłyby płatności składek członkowskich do federacji, aby mogła ona podjąć intensywniejsze działania i na szerszą skalę, w celu efektywniejszego wdrażania ogólnopolskiej strategii rozwoju agroturystyki. Takie działanie akceptuje 37,5% stowarzyszeń.

Większość (81%) badanych podmiotów widzi potrzebę przekonania stowarzyszeń agroturystycznych ze swojego województwa, niebędących członkami federacji, do wstąpienia do niej. Przeciwnego zdania jest 19% badanych stowarzyszeń.

Trzy czwarte spośród analizowanych stowarzyszeń informowało władze stowarzyszeń agroturystycznych ze swojego województwa, niebędących członkami federacji, o rzeczywistych korzyściach z tytułu członkostwa w federacji. Jedna czwarta badanych podmiotów nie podjęła takich działań.

W celu określenia możliwości zwiększenia integracji stowarzyszeń agroturystycznych w krajowej federacji agroturystycznej badaniami objęto również stowarzyszenia w niej niezrzeszone.

Ponad połowa (56%) stowarzyszeń nienależących do federacji wyraża potrzebę przystąpienia do ogólnopolskiej organizacji agroturystycznej. Odmienne poglądy ma 12% badanych podmiotów. Aż jedna trzecia (32%) nie miała w tym względzie zdania. Trzy czwarte (76%) analizowanych podmiotów zna program działalności Polskiej Federacji Gospodarstw Wiejskich „Wiejskie Gospodarstwa Gościnne”. Ale już tylko 44% podmiotów zna jej statut. Prawie wszystkie (92%) analizowane stowarzyszenia nie były w przeszłości członkami federacji. 8% podmiotów zrezygnowało z członkostwa w federacji. Ponad połowa (56%) badanych stowarzyszeń nie zamierza w najbliższym czasie przystąpić do federacji. Odmienne zamierzenia ma 44% podmiotów.

Powodem niechęci przystępowania badanych stowarzyszeń do krajowej federacji agroturystycznej były głównie wysokie koszty członkostwa w niej i brak ewidentnych korzyści. Z kolei wymienionymi warunkami, jakie musiałyby być spełnione, żeby badane stowarzyszenia przystąpiły do federacji, były przede wszystkim niższe składki członkowskie oraz większa otwartość jej kierownictwa do współpracy z nimi.

Najistotniejszym motywem przystąpienia badanych stowarzyszeń do ogólnopolskiej organizacji agroturystycznej jest ich rozwój. 68% podmiotów wskazało na tą przyczynę. Kolejnymi przesłankami przystąpienia do federacji są współdziałanie (60% zaznaczyło taką wersję) i motywy ekonomiczne (52%). 12% stowarzyszeń wskazało na motyw bezpieczeństwa i tyle samo wymieniło inną przyczynę od wyżej wymienionych.

Istotne były wyniki ocen członków nie zrzeszonych w krajowej federacji agroturystycznej w zakresie wagi wykorzystanych przez nią zadań statutowych, które przedstawiono w tabeli 4.

Prawie połowa (48%) stowarzyszeń nie będących członkami federacji wystawiło jej ocenę dobrą bądź bardzo dobrą za tworzenie ogólnopolskiego systemu kategoryzacji i standaryzacji wiejskiej bazy noclegowej. Źle oceniło ją w tym względzie 36% podmiotów. Większość stowarzyszeń (80%) pozytywnie oceniło działalność federacji z zakresu jej

Tabela 4. Rozkład ocen stowarzyszeń nie będących członkami federacji w zakresie wagi wykonywanych przez nią zadań statutowych
 Table 4. The marks of associations not being the members of federations within statute tasks importance

Zadanie – Task	Liczba stowarzyszeń wystawiających oceny federacji Number of associations esteeming federation				
	5	4	3	2	1
Tworzenie ogólnopolskiego systemu kategoryzacji i standaryzacji wiejskiej bazy noclegowej Creating of polish standarization and categorization system for lodging base at rural areas	8	4	4	5	4
Współpraca z władzą ustawodawczą, administracją rządową, samorządową oraz innymi organizacjami, instytucjami i osobami prywatnymi w kraju i za granicą w całokształcie spraw związanych z funkcjonowaniem turystyki na obszarach wiejskich i wypracowaniem form jej koordynacji Cooperation with legislature, administration, self-governments and other organizations, institutions and private persons both in country and abroad within tourism functioning at rural areas as well as working out coordination forms	15	5	3	2	0
Wymiana i upowszechnianie doświadczeń z zakresu organizacji i rozwoju turystyki wiejskiej Exchange and spreading experiences within organization and development of rural tourism	12	8	1	3	1
Prowadzenie działalności wydawniczej i reklamowej na rzecz federacji i jej członków Publishing and advertising on behalf of federation and its members	13	5	2	3	2
Przeprowadzanie kategoryzacji i nadawanie kategorii obiektom wiejskiej bazy noclegowej Categorization realizing and giving categories to the objects of rural lodging base	8	4	5	4	4
Tworzenie bazy danych o gospodarstwach agroturystycznych Creating of data base about agro-touristic households	13	8	1	1	2
Prowadzenie analizy rynku turystyki wiejskiej Making of rural tourism market analisis	6	9	8	1	1
Współpraca ze środkami masowego przekazu Cooperation with mass-media	10	10	1	3	1
Powoływanie instytucji lub innych form organizacyjnych dla prowadzenia działalności statutowej Creating insitutions and other rganizational forms for statute activity running	7	4	4	5	5
Organizowanie szkoleń, wykładów, odczytów, seminariów, wystaw, spotkań dyskusyjnych Organizing of trainings, lectures, seminars, exhibitions and debates	8	9	4	2	2
Współdziałanie członków na rzecz rozwoju turystyki wiejskiej Member cooperations on behalf of rural tourism development	11	8	4	2	0
Popieranie i rozwijanie wszelkich inicjatyw, mających na celu dobro mieszkańców wsi i ich gości – turystów Supporting and developing of initiatives for country inhabitants and their guests – tourists good	14	8	1	1	1
Podjęmowanie innych działań służących realizacji celów statutowych, a nie naruszających obowiązującego porządku prawnego Other kinds of activity serving statute tasks but not breaching of legislation	5	3	2	1	1

współpracy z władzą ustawodawczą, administracją rządową, samorządową oraz innymi organizacjami, instytucjami i osobami prywatnymi w całokształcie spraw związanych z funkcjonowaniem turystyki na obszarach wiejskich i wypracowaniem form jej koordynacji. Jedynie 8% źle oceniło jej działalność w badanym zakresie. Większość stowarzyszeń (80%) dobrze oceniło federację w jej działaniach na rzecz wymiany i upowszechnienia doświadczeń z zakresu organizacji i rozwoju turystyki wiejskiej. Pięć razy mniej stowarzyszeń wystawiło w tym względzie negatywne oceny. Prowadzenie działalności wydawniczej i reklamowej na rzecz federacji i jej członków przez federację dobrze oceniło 72% stowarzyszeń, a negatywnie 20%. Za dobrze przeprowadzoną przez federację kategoryzację i nadanie kategorii obiektom wiejskiej bazy noclegowej opowiedziało się 48% badanych podmiotów. Co trzecie stowarzyszenie (32%) źle oceniło federację pod tym względem. Zdecydowana większość (84%) niezrzeszonych stowarzyszeń dobrze oceniło tworzenie przez federację bazy danych o gospodarstwach agroturystycznych, a odmienne zdanie miało 12% podmiotów. Federacja dobrze prowadzi analizy rynku turystyki wiejskiej według 60% badanych podmiotów, źle – według 8%. Zdecydowana większość (80%) dobrze ocenia współpracę federacji ze środkami masowego przekazu. Pięć razy mniej jest pod tym względem niezadowolonych. Powoływanie przez federację instytucji lub innych form organizacyjnych dla prowadzenia działalności statutowej dobrze ocenia 44% podmiotów, a źle niewiele mniej, bo 40%. Federacja dobrze organizuje szkolenia, wykłady, odczyty, seminaria, wystawy, spotkania dyskusyjne w ocenie 68% badanych stowarzyszeń. Inaczej sądzi 16% z nich. Współdziałanie członków federacji na rzecz rozwoju turystyki wiejskiej dobrze ocenia 76% podmiotów nie zrzeszonych, źle – 8%. Popieranie i rozwijanie wszelkich inicjatyw, mających na celu dobro mieszkańców wsi i ich gości – turystów, przez federację dobrze ocenia 88% badanych stowarzyszeń. Odmiennego zdania jest 8%.

WNIOSKI

1. Badane stowarzyszenia agroturystyczne zrzeszone w krajowej federacji agroturystycznej miały zdecydowanie więcej członków, szczególnie gospodarstw agroturystycznych oraz działały dłużej w porównaniu ze stowarzyszeniami nie zrzeszonymi w federacji. Rosła bardzo dynamicznie liczba różnego rodzaju usług świadczonych przez badane stowarzyszenia. Liczba usług świadczonych przeciętnie przez jedno stowarzyszenie w obu grupach była bardzo zbliżona. Rozpatrywana różnica nie przekroczyła 3%.

2. Zdecydowana większość badanych stowarzyszeń (81,3%) należących do federacji agroturystycznej bierze udział w jej działalności i opłaca składki członkowskie (75%) oraz wywiązuje się z pozostałych obowiązujących świadczeń (81,3%), a także uczestniczy w walnych zebraniach (81,3%) i zgłasza postulaty, wnioski wobec federacji. Tak wysoki przejaw wypełniania obowiązków i praw członkostwa przez te stowarzyszenia świadczy, że tą formę integracji one popierają i ma ona szansę rozwoju, a tym samym stwarza szerszą płaszczyznę rozwoju agroturystyki w kraju.

3. Prawie dwie trzecie (63%) stowarzyszeń należących do krajowej federacji agroturystycznej oceniło wypełnianie przez nią całego podstawowego zakresu zadań statutowych na poziomie dobrym i bardzo dobrym, a 23% stowarzyszeń rozpatrywany zakres obowiązków oceniło na poziomie dostatecznym i niższym. Zdecydowana większość (81%) badanych podmiotów widzi potrzebę przekonania stowarzyszeń agroturystycz-

nych ze swojego województwa, niebędących członkami federacji do wstąpienia do niej. Wyniki te świadczą, że zdecydowana większość badanych stowarzyszeń agroturystycznych zrzeszonych w krajowej federacji jest z niej zadowolona i odnosi różnego rodzaju korzyści, a w szczególności marketingowe (81% badanych to potwierdziło).

4. Ponad połowa (56%) badanych stowarzyszeń nienależących do federacji wyraża potrzebę przystąpienia do ogólnopolskiej organizacji agroturystycznej. 76% analizowanych podmiotów zna jej program działania. 80% niezrzeszonych stowarzyszeń pozytywnie oceniło działalność federacji z zakresu jej współpracy z władzą ustawodawczą, administracją rządową, samorządową oraz innymi organizacjami, instytucjami i osobami prywatnymi w całości spraw związanych z funkcjonowaniem turystyki na obszarach wiejskich i wypracowaniem form jej koordynacji. Wyniki te świadczą dodatkowo, że inicjatywy i działania krajowej federacji agroturystycznej w celu przyspieszonego rozwoju agroturystyki w kraju są potrzebne, a także dowodzą, że federacja ta może liczyć w przyszłości na przyrost jej członków pod warunkiem, że co najmniej utrzyma kierunek i poziom swojej dotychczasowej działalności.

5. Przeprowadzone badania pozwoliły określić mocne i słabe strony oraz możliwości i zagrożenia integracji stowarzyszeń agroturystycznych w krajowej federacji agroturystycznej, a tym samym przybliżyły możliwości i ograniczenia rozwoju agroturystyki w kraju.

PIŚMIENNICTWO

- Adamowicz M., Dresler E., 2006. Rola organizacji pozarządowych w zrównoważonym rozwoju obszarów wiejskich na przykładzie województwa lubelskiego. *Rocz. Nauk. Stow. Ekon. Rol. i Agrobiznesu*, VIII, 4, 9–13.
- Balińska A., 2006. Czynniki rozwoju agroturystyki w Polsce. *Rocz. Nauk. Stow. Ekon. Rol. i Agrobiznesu*, VIII, 4, 28–32.
- Hełdak M., 2002. Identyfikacja i ocena uwarunkowań rozwoju agroturystyki na Dolnym Śląsku. *Acta Sci. Pol. Administratio Locorum*, 1 (1–2), 33–65.
- Łapińska A., Olejarz A., Wróblewski J., 2003. Wybrane czynniki wpływające na jakość oferty turystycznej na wsi województwa warmińsko-mazurskiego. *Prace Nauk. AE we Wrocławiu*, 983, 1, 516–523.
- Strzembicki L., 2003. Instytucjonalne aspekty zarządzania turystyką w Polsce. Podstawowe problemy i tendencje. *Zesz. Nauk. AR w Krakowie*, 90, 19–31.
- Tyran E., 2003. Jakość w turystyce wiejskiej jako warunek sukcesu. *Prace Nauk. AE we Wrocławiu*, 983, 2, 455–460.
- Wiatrak P., 1996. Wpływ agroturystyki na zagospodarowanie obszarów wiejskich. *Zagad. Ekon. Rol.* 1, 34–45.
- Wiatrak A. P. 2003. Baza agroturystyczna w Polsce i uwarunkowania jej rozwoju. *Zesz. Nauk. AR w Krakowie*, 90, 9–16.

Summary. The aim of work was an analysis of tasks realization degree and gained benefits by agro-tourist association in virtue of membership in polish agro-tourist federation. Moreover there were surveyed the opportunities and conditions to join federation by associations which have not been associated yet. The survey concerns 41 agro-tourist associations in Poland within 2001–2003 (16 associated, 25 not associated in federation). The survey was done with help of inquiry questionnaire. The results of survey allowed to create value system of coefficients described such criteria like; quantity, structure, relations, time, level, obligation and possession.

Survey shows that associations belonging to federation had average far more members, especially agro-tourist households (about 119,4% more) comparing to associations not belonging to federation. The period of activity the associated ones – 7,1 years, the second ones – 3,9 years. Associations belonging to federation performed both orders and rights at 50% level. 68,3% of federation members estimated the realization of statute tasks scope by federation on good and very good level. Federation got the greatest note for creating of polish standardization and categorization system for lodging base at rural areas. 56% of surveyed associations (not belonging to federation) express the need to join federation.

Key words: agro-tourist associations, polish agro-tourist federation, integration, tasks, benefits, marks